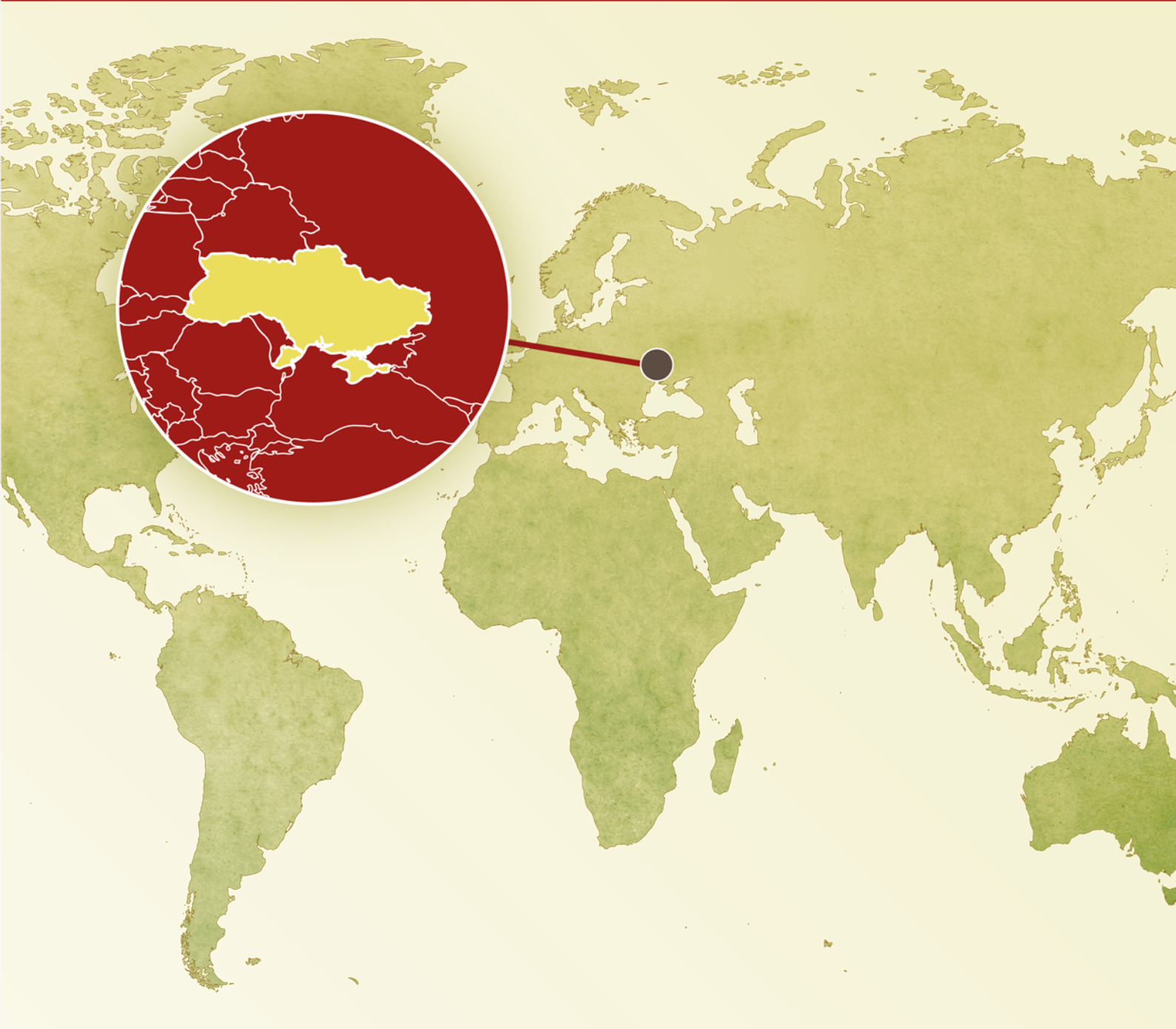

УКРАЇНА

Насильство проти охорони здоров'я в умовах конфлікту 2024

ІНЦИДЕНТИ ТА НАЙПОШИРЕНІШІ ЗАГРОЗИ, ПРО ЯКІ ПОВІДОМЛЯЛОСЯ

 ПОВІДОМЛЕНІ ІНЦИДЕНТИ	 ІНЦИДЕНТИ, КОЛИ ЗАКЛАДИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я БУЛИ ПОШКОДЖЕНІ/ЗРУЙНОВАНІ	 ЗАГИНУЛИ МЕДИЧНІ ПРАЦІВНИКИ	 АТАКИ НА СЛУЖБИ ЕКСТРЕНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ	 ІНЦИДЕНТИ ІЗ ЗАХОПЛЕННЯМ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
2024				
544	359	78	74	6
2023				
478	251	113	18	37
2022				
922	611	82	30	52

↓ Джерело: Дані SHCC про систему охорони здоров'я України за 2022-2024 рр.

ОГЛЯД

Коаліція «Захист здоров'я в умовах конфлікту» (SHCC) зафіксувала 544 інциденти насильства або перешкоджання наданню медичної допомоги в Україні у 2024 році, порівняно з 478 у 2023 році та 922 у 2022 році. У цих інцидентах заклади охорони здоров'я були пошкоджені щонайменше 359 разів. Служби екстреної медичної допомоги зазнали атак щонайменше 74 рази, а 78 медичних працівників було вбито.

- Російські сили послідовно здійснювали атаки на енергетичну систему України, що негативно впливало на медичні послуги
- У 2024 році різко зросла кількість дронів, озброєних вибухівкою, що впливало на роботу системи охорону здоров'я.
- Швидкий ремонт лікарень, тимчасове переміщення служб та 12 000 генераторів забезпечили роботу деяких закладів охорони здоров'я, незважаючи на пошкодження та перебої з електропостачанням.

Інформація про інциденти насильства в сфері охорони здоров'я в Україні зібрана з відкритих джерел, механізмів обміну даними гуманітарних організацій, інформаційних проєктів та приватних джерел. Більш детальну інформацію див. у розділі [«Методологія»](#).

КОНТЕКСТ

Після повномасштабного вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року, війна продовжилася і в 2024 році. Російські війська захопили майже 4200 квадратних кілометрів української території і продовжували окупувати приблизно п'яту частину України.

Бойові дії були переважно зосереджені на сході, північному сході та півдні України, але російські атаки на інфраструктуру, включаючи життєво важливу енергетичну інфраструктуру, відбувалися по всій Україні, що призводило до неодноразових відключень електроенергії. За повідомленнями, до вересня 2024 року російські атаки зруйнували всі теплові електростанції та майже всі великі гідроелектростанції.

За оцінками на кінець 2024 року, 12,7 мільйона людей в Україні потребуватимуть гуманітарної допомоги у 2025 році.

Україна завдала ракетних ударів і ударів з безпілотників по російській території, націлених на військову інфраструктуру та логістичні центри.

НАСИЛЬСТВО АБО ПЕРЕШКОДЖАННЯ НАДАННЮ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ У 2024 РОЦІ

Інциденти насильства або перешкоджання наданню медичної допомоги були зафіксовані протягом 2024 року в 19 з 24 областей України та в Криму. У 2024 році продовжували фіксувати високу кількість випадків у східній частині Донецької та південній частині Херсонської областей. Кількість інцидентів зростає в Дніпропетровській, Харківській, Київській областях, а також у Києві, Одеській та Сумській областях. У Запорізькій області кількість повідомлень помітно зменшилася.

Відомі місця повідомлень про інциденти, що вплинули на роботу системи охорони здоров'я в Україні у 2022-2024 роках

У 2024 році продовжували фіксувати високу кількість інцидентів у східній частині Донецької та південній частині Херсонської областей. Кількість інцидентів зростає в Дніпропетровській, Харківській, Київській, Одеській та Сумській областях. У Запорізькій області кількість повідомлень помітно зменшилася.

Джерело: Коаліція «Захист здоров'я в умовах конфлікту»

Понад 90% атак на заклади охорони здоров'я пов'язані з російськими військами. Українські війська були згадані у 16 випадках у Дніпропетровській, Донецькій, Харківській, Херсонській та інших областях, де артилерія та безпілотики завдали ударів по лікарнях, поранивши та вбивши медпрацівників, поблизу російських військ. Інші атаки були скоєні невстановленими особами.

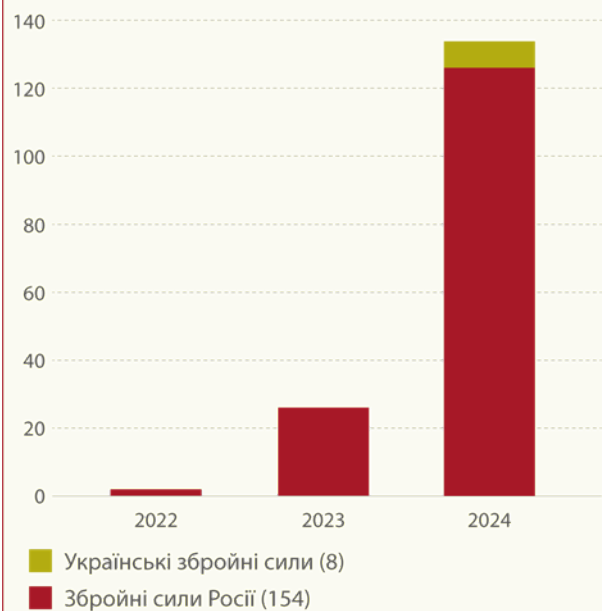
У 2024 році кількість атак на служби екстреної медичної допомоги зросла більш ніж у чотири рази. Зросла кількість пошкоджень і руйнувань закладів охорони здоров'я, продовжувалися вбивства медичних працівників.

Використання російськими військами дронів, оснащених вибухівкою, що впливало на роботу системи охорони здоров'я, різко зросло у 2024 році, що підкреслює посилення залежності Росії від цієї зброї для атак на критично важливі об'єкти інфраструктури, в тому числі заклади охорони здоров'я та автомобілі швидкої медичної допомоги. Атаки безпілотників серйозно порушили процеси медичної евакуації та надання основних медичних послуг. Майже постійна присутність розвідувальних і ударних безпілотників зробила практично неможливою швидку медичну евакуацію в світлий час доби, що змусило медичні бригади пристосовуватися і проводити евакуацію в короткі проміжки часу на світанку і в сутінках.

Як і в попередні роки, більшість інцидентів стосувалися державних надавачів медичних послуг. Неурядові організації постраждали в дев'яти інцидентах.

Повідомлення про використання дронів, оснащених вибухівкою, що вплинуло на роботу системи охорони здоров'я в Україні, 2022-2024 рр.

У 2024 році російські війська все частіше використовували начинені вибухівкою безпілотики, впливаючи на роботу інфраструктури охорони здоров'я України, порушуючи медичну евакуацію та надання основних послуг.

Пошкоджені та зруйновані заклади охорони здоров'я

Протягом 2024 року заклади охорони здоров'я були пошкоджені та зруйновані щонайменше 367 разів, що на 36% більше, ніж у 2023 році. Були пошкоджені лікарняні палати, обладнання та вікна. Найбільше пошкоджень і руйнувань зазнали дитячі та пологові будинки, клініки й аптеки в Херсонській області, за ними йдуть інциденти в Донецькій області. Атаки на лікарні відбувалися під час більш масштабних обстрілів сіл і міст, під час яких страждала й інша цивільна інфраструктура, зокрема системи енергопостачання. Наприклад, заклад охорони здоров'я, шість шкіл, сім дитячих садків та енергетична інфраструктура були пошкоджені під час російської атаки на місто Дніпро із застосуванням безпілотників і ракет. Понад сто пацієнтів були евакуйовані з іншої лікарні, а сім дитячих садків були тимчасово закриті через відсутність опалення в результаті атак на енергетичну інфраструктуру.¹

Національна дитяча спеціалізована лікарня «Охматдит» у Києві - найбільший дитячий заклад охорони здоров'я України - зазнала удару під час серії російських ракетних обстрілів 8 липня, внаслідок чого

загинули двоє дорослих, у тому числі лікар, і дитина у відділенні інтенсивної терапії, а ще понад 30 осіб, у тому числі 10 дітей, отримали поранення.² Внаслідок удару в лікарні зникло електро- та водопостачання, і вона не функціонувала кілька днів. На той час у лікарні перебувало 627 пацієнтів.

Вбиті та поранені медичні працівники

Щонайменше 78 медичних працівників загинули в 69 інцидентах у 2024 році порівняно зі 113 у 106 інцидентах у 2023 році та 82 у 64 інцидентах у 2022 році. Крім того, щонайменше 96 медичних працівників були поранені в 63 інцидентах у 2024 році, як і в попередні роки. Ці інциденти сталися в багатьох областях, з високою концентрацією у прифронтових областях, особливо в Донецькій, Харківській, Запорізькій та Одеській. Обласні центри, віддалені від лінії фронту, зокрема Київ і Дніпро, також були місцями вбивств і поранень медичних працівників у 2024 році. Лікарі, військові та цивільні медики, медсестри та фельдшери були вбиті та поранені внаслідок ракетних ударів російських військ, атак безпілотників та артилерійських обстрілів.

МАПА АТАК НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Ця [інтерактивна мапа](#) документує атаки на охорону здоров'я в Україні з моменту повномасштабного російського вторгнення 24 лютого. Вона доступна англійською та українською мовами і дозволяє користувачам дослідити розташування та обставини, і в тому числі, в деяких випадках, переглянути фотографії. Інциденти можна відфільтрувати за категоріями, включаючи атаки на дитячі заклади охорони здоров'я та енергетичні системи, що впливають на роботу закладів.

Цей інформаційний бюлетень SHCC відображає дані за 2024 рік станом на 15 січня 2025 року, але мапа і набір даних постійно оновлюються. Мапа включає події, в яких було вжито превентивних заходів для захисту персоналу та програм, які не вважаються «інцидентами» в цьому інформаційному бюлетені.

Атаки на служби екстреної медичної допомоги

У 2024 році служби екстреної медичної допомоги постраждали від насильства щонайменше 74 рази, що в чотири рази більше, ніж у 2023 році. Внаслідок цих атак, часто здійснених російськими військами з використанням озброєних дронів, ракетних ударів та артилерії в Харківській та Херсонській областях, загинуло щонайменше десять парамедиків або фельдшерів, ще 47 отримали поранення, а також було пошкоджено або знищено щонайменше 87 автомобілів швидкої допомоги. Більшість інцидентів сталися під час проведення відновлювальних та рятувальних операцій, а також під час «подвійних ударів» - ударів по території один раз, а потім по тих, хто надає першу допомогу, під час другої атаки. Інші інциденти сталися в закладах охорони здоров'я або на станціях швидкої допомоги, які постраждали від бомбардувань. Наприклад, фельдшер і водій швидкої допомоги були поранені, а дві машини швидкої допомоги пошкоджені під час обстрілу російськими військами тимчасового пункту швидкої допомоги в одному з сіл Харківської області.³

Цей інформаційний бюлетень ґрунтується на даних про систему охорони здоров'я за 2022-2024 роки. Завантажуйте [тут](#) або на [Humanitarian Data Exchange \(HDX\)](#).

ВПЛИВ АТАК НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну продовжує серйозно впливати на постачальників медичних послуг і медичних працівників, а також на населення, яке звертається за медичною допомогою. Наявні дані свідчать про те, що найгірший вплив повномасштабного вторгнення Росії на систему охорони здоров'я України був відчутний у перші місяці війни у 2022 році. Хоча функціональність закладів й надалі зазнавала обмежень в 2024 році, загалом система охорони здоров'я продемонструвала стійкість, незважаючи на високу і тривалу інтенсивність атак на неї. Станом на липень 2024 року з 11 712 оцінених закладів охорони здоров'я в Україні 827 (або 7%) були повністю або частково пошкоджені, а 505 (або 4%) не функціонували або функціонували лише частково. Найбільше постраждали заклади на сході України. Загальна стійкість системи охорони здоров'я частково зумовлена її відносно високим базовим рівнем до повномасштабного вторгнення Росії. Крім того, швидкий ремонт пошкоджених закладів охорони здоров'я, тимчасове переміщення деяких служб охорони здоров'я та встановлення 12 000 генераторів у закладах для захисту від перебоїв в електропостачанні забезпечили її безперервне функціонування.

«Доводилося проводити операції із ліхтарями, в обмежених умовах. Замість умовної години на операцію витрачалось близько трьох годин».

Деякі з найгірших наслідків російського вторгнення, ймовірно, відчуваються на територіях України, що перебувають під російською окупацією. Ще у 2014 році цивільні особи в окупованому Криму, які відмовлялися прийняти російське громадянство, були позбавлені права на отримання медичної допомоги. Ця практика, відома як «паспортизація», була поширена на всю окуповану Росією територію після повномасштабного вторгнення. Також повідомлялося, що заклади охорони здоров'я на цих територіях надають послуги лише особам з російським медичним страхуванням, яке залежить від наявності російського громадянства. Відсутність вільного доступу до інформації про життя на окупованих Росією територіях України означають, що повний вплив війни на надання медичних послуг на цих територіях, ймовірно, залишиться невідомим.

У 2024 році на охорону здоров'я вплинули російські атаки на українську енергетичну інфраструктуру, що призвело до неодноразових відключень електроенергії. Одна медична працівниця пологового будинку в Запоріжжі [прокоментувала](#) це так: «Доводилося проводити операції із ліхтарями, в обмежених умовах. Замість умовної години на операцію витрачалось близько трьох годин».

Опитування, проведені організаціями «Лікарі за права людини» (Physicians for Human Rights – PHR) та [Truth Hounds](#), показали, що в деяких випадках відключення електроенергії призводили до смерті пацієнтів та постійної шкоди для здоров'я. Крім того, 82,9% респондентів повідомили про підвищений рівень стресу, вигорання та інші проблеми, пов'язані з атаками на енергетичну інфраструктуру та перебоями в обслуговуванні, причому 27,3% з них стикаються з цими труднощами щодня.

У більш широкому сенсі, постійні побоювання щодо жорстоких російських атак перешкоджали нормальній роботі з надання медичної допомоги пацієнтам. Наприклад, попередження про ракетну загрозу часто змушувало персонал залишати приміщення закладу охорони здоров'я, а в деяких випадках витратити час на те, щоб дістатися до найближчого укриття, тим самим порушуючи надання медичної допомоги. Пацієнти відчували себе в небезпеці, перебуваючи в лікарняних палатах, через потенційні загрози атак, які передвіщає сигнал тривоги.

НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКИХ АТАК НА УКРАЇНСЬКУ ЕНЕРГЕТИЧНУ ІНФРАСТРУКТУРУ

Серйозні наслідки для надання медичної допомоги у 2024 році були спричинені руйнуванням життєво важливої енергетичної інфраструктури. Опитування, проведене організаціями PHR та Truth Hounds у період з липня по вересень 2024 року серед понад 2 000 медичних працівників, показало, що через атаки на енергетичну інфраструктуру:

- 92,3% респондентів повідомили, що «стикалися з перебоями в електропостачанні в їхньому закладі охорони здоров'я»;
- 66,3% респондентів повідомили, що перебої з електропостачанням впливають на медичні процедури в їхніх закладах;
- 8,4% спостерігали затримки з плановими операціями; та
- Постійна шкода здоров'ю (36 повідомлень) і смерть (20 повідомлень) також були наслідком перебоїв в роботі енергетичної інфраструктури України.

- 1 Insecurity Insight. Звіт Коаліції із захисту здоров'я в умовах конфлікту за 2024 рік: 2022-2024 Дані SHCC про систему охорони здоров'я України за 2022-2024 рр. Номер інциденту 87280
- 2 Insecurity Insight. Звіт Коаліції із захисту здоров'я в умовах конфлікту за 2024 рік: 2022-2024 рр. Дані SHCC про систему охорони здоров'я України за 2022-2024 рр. Номер інциденту 55507.
- 3 Insecurity Insight. Звіт Коаліції із захисту здоров'я в умовах конфлікту за 2024 рік: 2022-2024 рр. Дані SHCC про систему охорони здоров'я України за 2022-2024 рр. Номер інциденту 45708.

SAFEGUARDING HEALTH IN CONFLICT

Коаліція «Захист здоров'я під час конфлікту» — це група з понад 40 діючих організацій для захисту медичних працівників і служб, яким загрожує війна чи громадянські заворушення. Ми підвищуємо обізнаність про глобальні атаки на охорону здоров'я та закликаємо установи ООН до більш активних дій на глобальному рівні для захисту безпеки охорони здоров'я. Ми відстежуємо атаки, посилюємо універсальні норми поваги до права на здоров'я та вимагаємо притягнення винних до відповідальності.
www.safeguarding-health.com/

Коаліція «Захист здоров'я під час конфлікту».
615 N. Wolfe Street, E7143, Baltimore, MD 21205
адміністратор SHCC, safeguardinghcc@gmail.com